

Beoordeling van de scriptie van Marketa Zigmundova, getiteld 'Het motief 'Lucifer' in de roman *Lucifer* van Connie Palmen.'

Deze scriptie onderzoekt het motief 'Lucifer' in de gelijknamige roman van Connie Palmen gezien tegen de achtergrond van de belangrijkste bron van dit thema, namelijk Vondels tragedie *Lucifer*. Op de andere inspiratiebronnen kom ik nog terug.

Na de adequate beschrijving van de tragedie van Vondel volgt een grondige analyse van de roman van Palmen, waarna pas in het 5^e hoofdstuk de beide werken vergeleken worden. De gevonden elementen van de tragedie: expositio, crisis, peripetheia, en catastrofe bieden inderdaad aanknopingspunten bij de ontwikkeling van de roman. Het kernpunt van de overeenkomst blijkt uit de paragrafen over de vergelijking tussen Lucas Loos en Lucifer, waarin overtuigend op een aantal onderdelen blijkt dat Palmen voor haar roman Vondels tragedie als inspiratiebron heeft gebruikt

Vervolgens gaat aandacht in de scriptie uit naar het Nederlandse culturele leven, dat belangrijk is voor een goed begrip van de personages Lucas Loos en Clara Vewers in de roman.

Het zevende hoofdstuk biedt een geslaagde speurtocht naar 'wie wie is' in de (sleutel)roman aan de hand van een beschrijving over het cultureel klimaat in de hoofdstad ten tijde van de dood van de vrouw van Peter Schat, Marina Schrapper. De roman *Lucifer* trok vooral veel aandacht door de onduidelijke grens tussen waarheid en fictie, waarop zich deze roman beweegt. Palmen heeft voor haar roman bestaande mensen als inspiratie gebruikt en het is vaak moeilijk te onderscheiden, waar fictie begint. Daarmee ligt echter het theoretische probleem van de verhouding tussen waarheid en fictie ter tafel, waaraan in het 8^e hoofdstuk aandacht besteed wordt. Palmen zelf kiest dit onderwerp tot haar centraal thema van deze roman. "De roman gaat over verwarring, over de vermenging van fictie en werkelijkheid, over de onmogelijkheid van een zuivere staat, over het noodlottige verbond tussen taal en moraal en over het scheppen" (Palmen 2007b).

Het is opvallend dat Marketa dit onderwerp slechts in relatie tot Palmens eigen opvattingen bespreekt, met name via het begrip 'hybride cultuur', maar verder geen andere bronnen voor theoretische reflectie over de verhouding of vermenging van fictie en werkelijkheid gebruikt. Ik nodig Marketa uit aan dit literair-theoretische onderwerp alsnog een beschouwing te wijden.

In de scriptie komt de term intertekstualiteit voor in de zinsnede dat 'er veel intertekstuele verwijzingen naar muziek en cultuur van de negentiende en twintigste eeuw' zijn. Ook op dit punt zou ik graag een nadere toelichting horen op het begrip intertekstualiteit en op de wijze waarop het hier gebruikt kan worden.

Ten slotte. De scriptie stelt dat Palmen zich door meer auteurs dan Vondel liet inspireren, namelijk door Klaus Mann (Mephisto), Thomas Mann (Doctor Faustus en Dood in Venetië) (Palmen 2007b). Methodisch correct is van te voren vastgesteld dat de vergelijking met deze romans wegens de omvang van de vraag buiten het onderzoek moeten blijven, en dat is het goed recht van een scriptieschrijver. Ik weet niet in hoeverre Marketa deze werken kent, maar mocht dat enigszins het geval zijn, alleen dan nodig ik haar graag uit een korte voorbeschouwing te geven over de vraag op welk punt te verwachten is dat de beïnvloeding van deze auteurs het sterkste is.

Tijdens het boven aangeduide onderzoek heeft Marketa zich doen kennen als een degelijk, vindingrijk en trefzeker onderzoekster, die volkomen thuis is in de wereld van deze roman en in de culturele context van de beschreven tijd; daarbij heeft ze zich ook grondig verdiept heeft in niet gemakkelijke 17^e-eeuwse materie die voor dit onderwerp nodig was. Mijn waarneming is wel dat deze aandacht enigszins ten koste is gegaan van nadere literair-theoretische uitdieping van vragen rond de moderne roman, die nu noodgedwongen onderbelicht zijn. Ik heb er vertrouwen in dat de verdediging van de scriptie op dit punt veel goed kan maken. *Judicium 2.*

E.J. Krol

